17

BAŞLAMAK İÇİN en uygun sözcük tören. Bu yazı da bir nevi tören. *Defter*'in onuncu sayısı vesilesiyle göze en yakın olana, kapak resimlerine ilişkin bir hatırlama, düşünme, bölük pörçük etkileri ifadeye dönüştürme çabası.*

Deniz'in resimleri aklıma bir dizi karşıtlık getiriyor. Aslında Deniz'in resimleri diye konuşmak istemiyorum çünkü burada Deniz'in *Defter* kapağına yerleştirdiği resimlerden ve onlar içinde de sadece birinden söz edeceğim.

Resim yüzeye ilişkin bir kurgu. Bu yüzden de mekâna ve zamana karşı zaafı var. Resim ordan oraya taşınabiliyor ve yerleştiği her yüzeyde yeni bir anlamı içermek zorunda kalıyor. Resim anlamını durağanlaştırmakta güçlük çekiyor. Bu da resme kendi içeriğinden bağımsız bir dinamik kazandırıyor. Resmin yüzeyiyle çatışması estetik, ideolojik, sınıfsal, hatta malzemeler düzeyinde bile olabilir. Sırasıyla örneklersek, gecekondu duvarında bir Degas, ders kitabının kapağında bir Escher, sosyalist parti salonunda bir Chagall, genel müdür odasında bir Picasso, duvar kâğıdı üzerinde bir Van Gogh gibi... Deniz'in resmi ile *Defter* kapakları arasında ise kendini kolay ele veren bir çatışma yok. Benim de bütün yapmak istediğim bu yüzeyi parçalayıp gerisine bakmak.

Tören ve Dans. Tören formdur, simetridir, dış görünüştür. (Kadın aşağı bakar, hilal yukarı.) Form yüzeyi destekler, ayakta tutar. Bir canlılık çabasıdır bu. Ayakların yorgunluğunu, dilin kuruluğunu unutup ışığı yüceltmek. (Göz ay ışığına ulaşmaya çalışıyor.) Törenlere ihtiyaç duyarız, bütün adiliklerimizi hoş görmek ve omzumuzun üstünden bakışlarımızı birleştirebilmek için.

Dans şehevidir, bedeni savunur. Başka bedenlere bir saldırıdır, zamanı ve adabı hiçe sayar (bakılmaması gereken yere bakan öbür gözler). Kendi kendiyle sevişmenin utancını taşır. Dans eden ötekini kendi bedeninde erittiği için kendine artık biraz yabancıdır (kendini saran eller siyah). Kendimizi ifade etmek için dansa mecburuz.

Doğru ve Hakikat. Doğru kimsesiz. Başkalarını anlamak doğru, o anda yapılması gereken doğru, ihtiyaca uygun olan doğru, aşırılıktan kaçınmak doğru. Hepsi de dışımızda tespit edilmiş. Bize düşen kendimizi geriye çekmek. Doğru böyle etkiliyor bizi (diz çöküp geriye eğilmiş bacak).

18

Hakikat ise başkalarının bilemeyeceği (arkaya saklanmış bir pençe), yılların etkisiyle kireçlenmiş belkemiği, diş ağrısı, annenin intiharı, kıskançlık, eziklik, açlık. Hakikati bilmek için fazla meraklı değil kimse. Saklamak da mümkün değil.

Ufuk ve Ev. Uzağı görmenin simgesidir ufuk. Bize yaraşan bir heves. Kocaman bir aferin. Uzağa bakan ise ürperir. Soğukluk, bilinmezlik. Kendini uzağın düşündürdüklerine göre değiştirmek cesarettir. Ölmeyi, yalnızlığı, düpedüz yalınlığı ve hatta naifliği göze almaktır. Ufuk çizgisi insanın gözünü alır (aya ters bakış).

Ev şuracıkta. Kapıyı kapattın mı senden başkası giremez. Sen ve sana benzeyen eşyalar. Her şey seni konuşuyor, sana hak veriyor. Ve her şey senin kadar sıkıcı. Usanmadan yinelenme (noktalar). Evini terk etmek en zoru.

Kadın ve Canavar. Kadın, erkeğin olmadığı ve olamadığı gibi. Beğeni, kıskançlık ve suçlama. Kadın yorgun, elini uzatsa şiddete, ağzını açsa hakarete, burnunu uzatsa politikaya değecekken göz çukurunda biriktirir bütün anlamı (gözler kocaman). Kadın gözlerini süzerken, terk etmek zorunda kaldığı her şeyi yalar geçer. Islak bir iz kalır.

Canavar ateş saçar. Yıkıcı ve zarif. Dilini gösterecek kadar dürüst, ateş kadar geri dönüşsüz. Olmayan bir kahraman. Kadın bir gün değişmek istese canavardan başka kim var yol gösteren (meğerse öbür gözler uzun dilli, sivri dişli bir canavarın gözleri değil miymiş?).

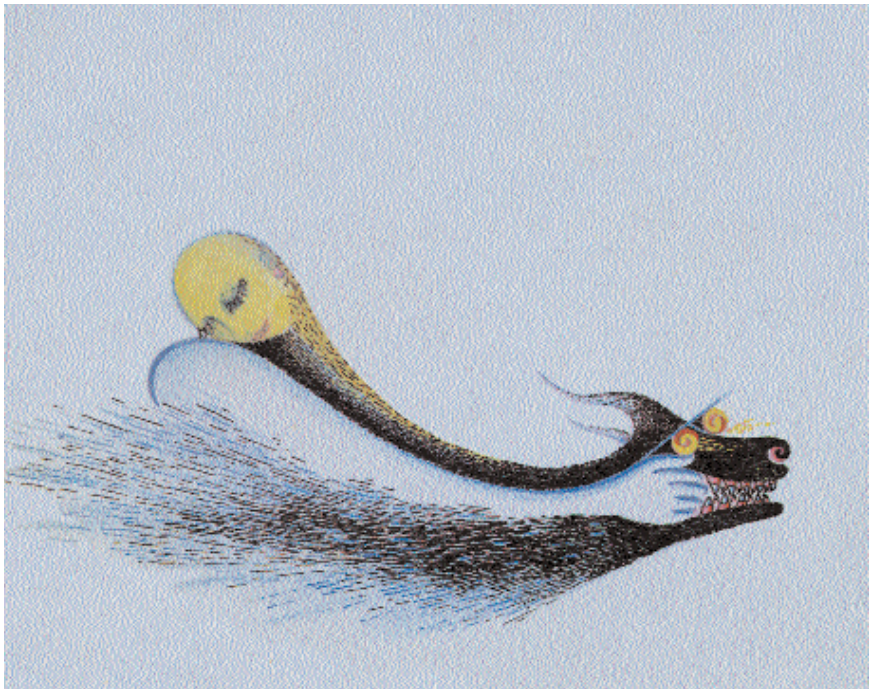
Çizgi ve Yankı. Çizginin kendi sesi yoktur. Çizgi yüzeyde açtığı yaradan ilerler. Yırtılmanın sesi belli belirsiz yankılanır.

Yankı ise sesi değil, sadece yar'ı gösterir.

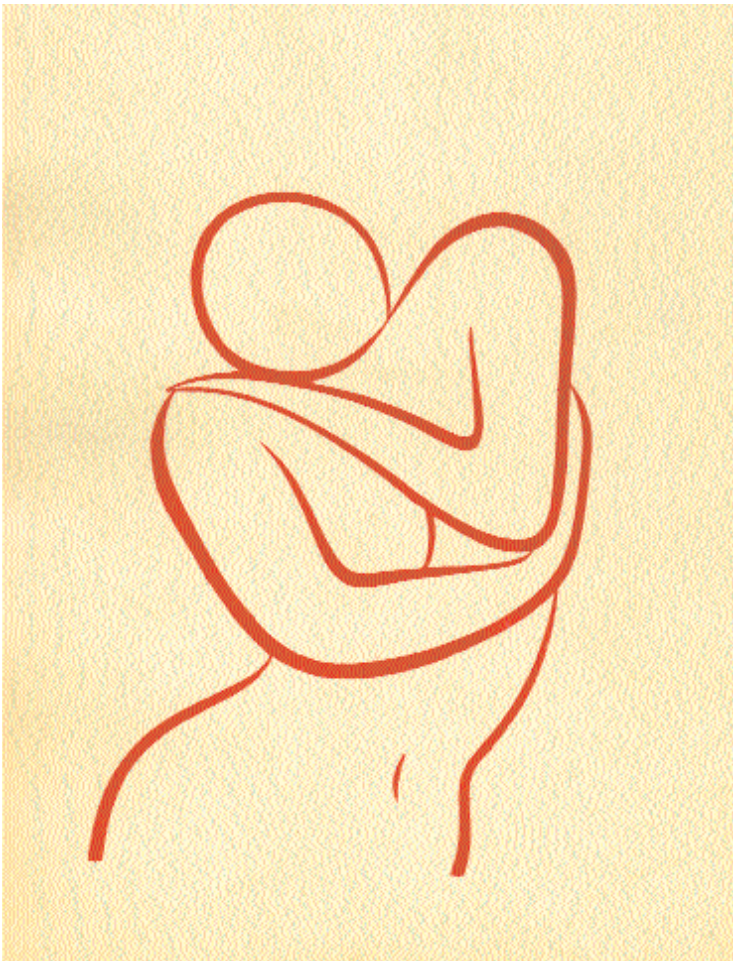
Meltem Ahıska
1989

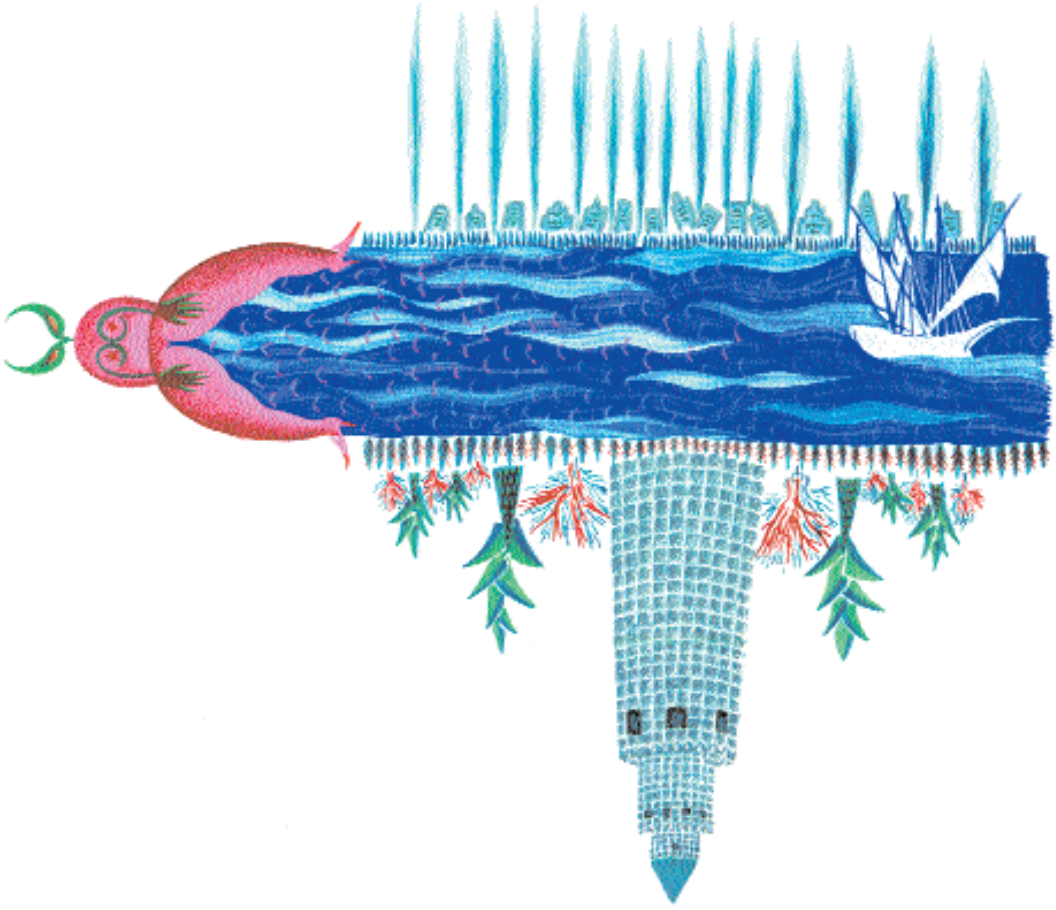
Defter, Aralık-Ocak 1987, sayı 2

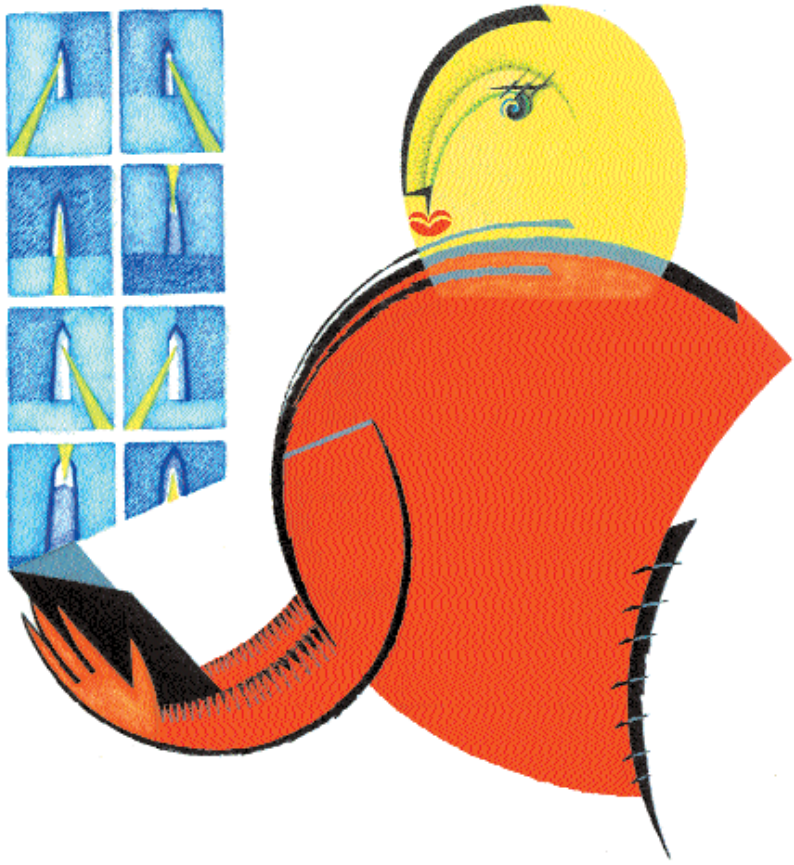
Defter, Şubat-Mart 1988, sayı 3

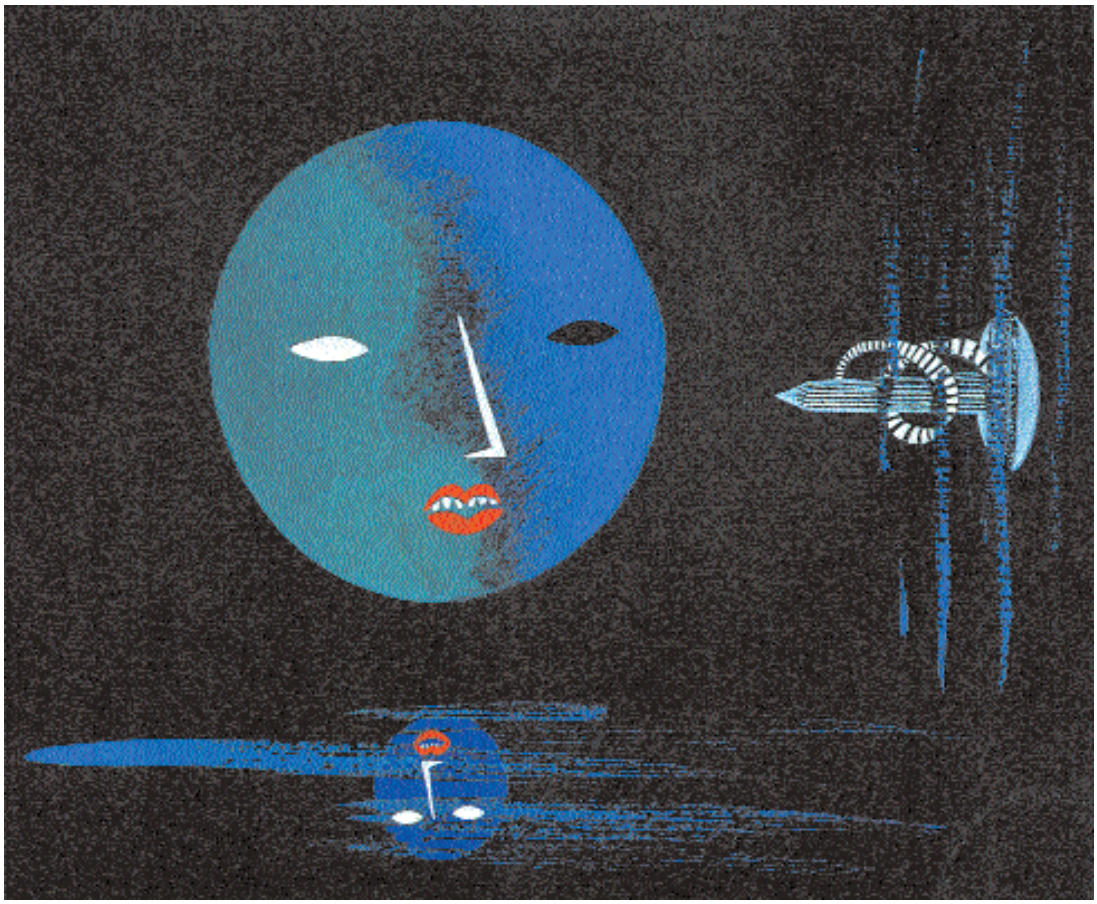
Defter, Nisan-Mayıs 1988, sayı 4

Defter, Haziran-Eylül 1988, sayı 5

Defter, Ekim-Kasım 1988, sayı 6

Defter, Şubat-Mart 1989, sayı 8

Defter, Nisan-Mayıs 1989, sayı 9

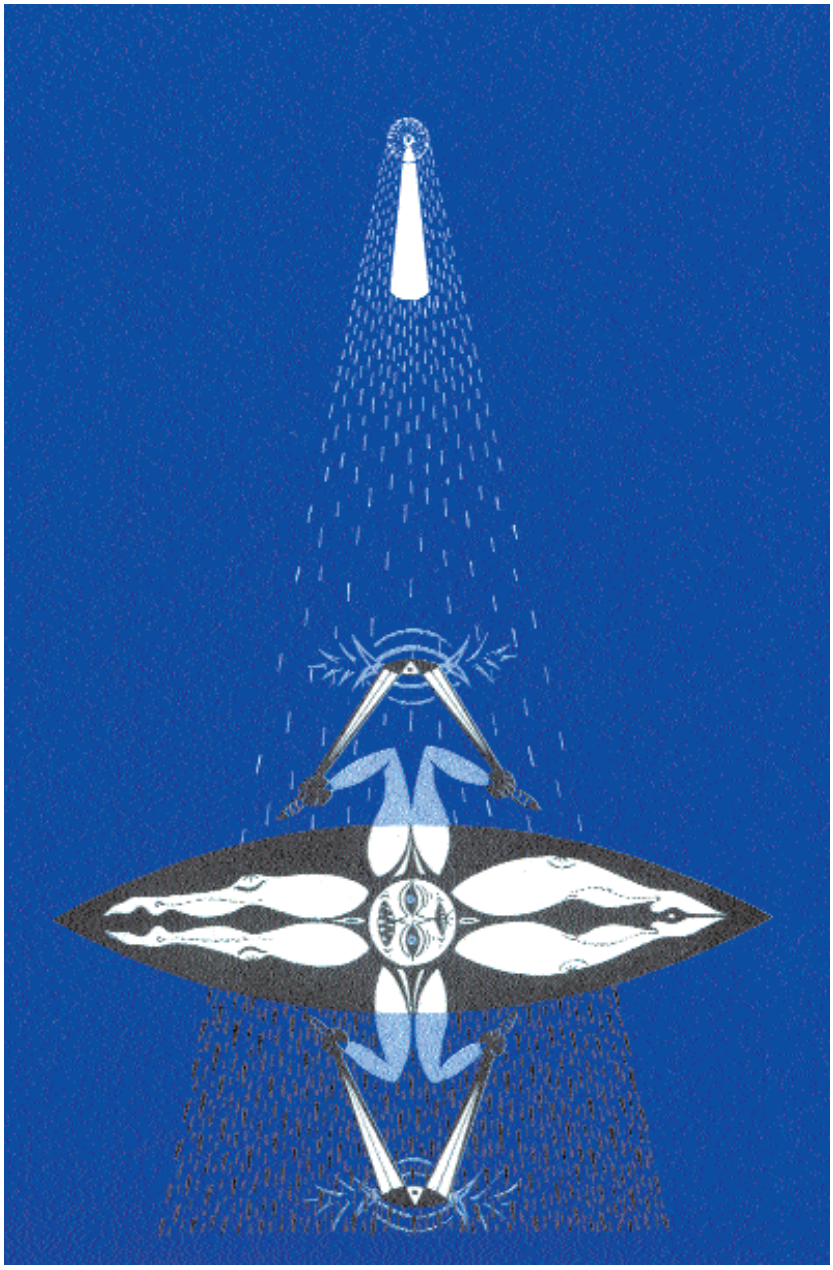
İsimsiz, 1988, karışık teknik, 16 x 19 cm
Defter, Kasım-Ocak 1990, sayı 11

DENİZ 1989

Defter, Nisan-Haziran 1990, sayı 13

Defter, Nisan-Temmuz 1991, sayı 16

Defter, Ağustos-Aralık 1991, sayı 17

Defter, Bahar 1994, sayı 21

"Nehir", 1994, Guaj, 57.5 x 88 cm
Defter, Yaz 1995, sayı 24

İsimsiz, 1988, Guaj, 27.5 x 46.5 cm
Defter, Kış 1996, sayı 26

"Bahçe", 1996, Guaj, 57.5 x 88 cm
Defter, Bahar 1996, sayı 27

İsimsiz, 1991, Guaj, 49.5 x 70 cm
Defter, Kış 1997, sayı 29

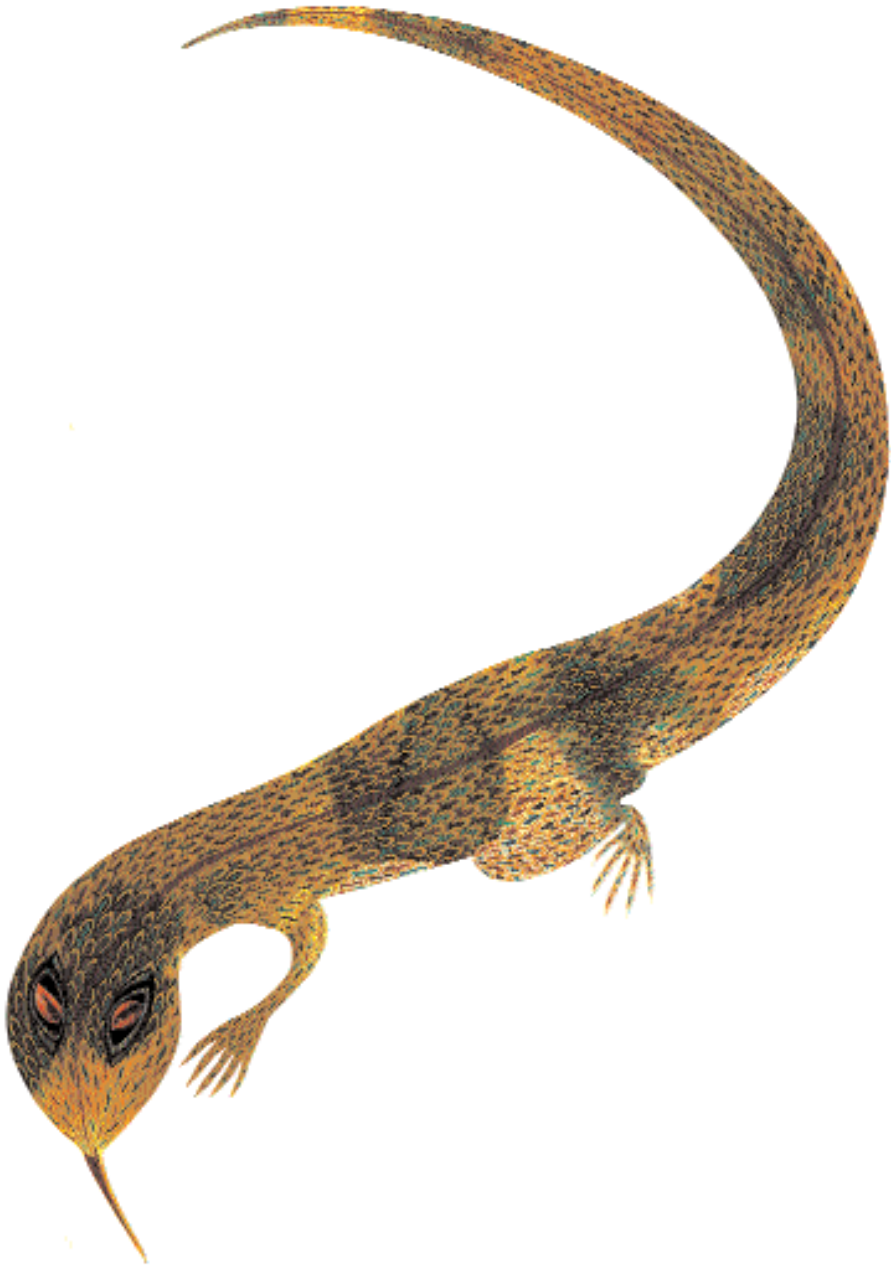

İsimsiz, 1989, Guaj, 35 x 49 cm
Defter, Bahar 1997, sayı 30

"Dolunay", 1996, Guaj, 57.5 x 88 cm
Defter, Kış 1999, sayı 35

Deniz Bilgin, Mozaik Müzik Topluluğu, "Bahar Ayini" Konseri Afişi, Mayıs 1992

57

"Bir tanrıça olmaktansa bir siborg olmayı tercih ederim," diyor yeni zamanın feministlerinden Donna Haraway. Bunu konuşmuştuk Taksim Sanat Galerisi'ndeki sergi çıkışında. Eşya ya da makine ile insan arasındaki sınırların bulanıklaşmasından söz ederken eğlenmiştik. Tamirci öyküsünü anlatmıştı. Tamirciye kasetçaları uzatıp "kendini iyi hissetmiyor," demiş ve adamın şaşkın bakışlarıyla karşılaşmış. Bedenin, özellikle de kadın bedeninin sınırlarının makine ile olduğu kadar, canavarlarla, hayvanlarla, toprağın dokusu ile iç içe geçtiği, organik insan gözünün perspektifini genişleten resimler yapıyordu. Geleceğe yönelik bir kehanet var bu resimlerde. Ama gelecek hep eskinin öyküsünü taşıyor. Zamanın sanıldığından daha eski olduğunu, insanların göründüğünden daha katmanlı olduğunu sezdiriyor. Resmine bakan herkese şu anda ve burada olandan başka, daha eski ve daha yeni bir hayat sunuyor. Rahatımızı usulca bozuyor. İşe gitmeyle sınırlı olmayan bir enerji, gözünü yummanın dışında bir umut, anlaşmaları aşan bir aşk, iyi niyet mesajlarının ötesinde bir iyilik, kıskançlıktan ibaret olmayan bir kötülük düşündürüyor. Bu kadar geniş bir hayatı ve bu kadar kısa bir ölümü değil kabul etmek, anlamak bile çok zor.

Meltem Ahıska

* İlk kez *Pazartesi* dergisinin Aralık 1999 57. sayısında yayımlanmıştır.